

KOMMENTARER TIL ET HELT LIV

Terje Resell er en av Norges mest anerkjente grafikere. Han jobber med tradisjonelle teknikker, koldnål og etsning i kobber. Det han lærte under studiet for 40 år siden, står fortsatt essensielt i arbeidet. Men han eksperimenterer også med tilleggsteknikker for å utvide det visuelle repertoaret. Hvert bilde krever sin spesielle løsning. Noen ganger må han finne en ny teknisk vri for at bildet skal komme i mål.

TEKST GULLAUG PLESS • FOTO GULLAUG PLESS OG TERJE RESELL

◀ The Child (88x65)

Mennesket står i fokus i Terjes motiver. Formspråket består av ekspressive linjer i samspill med sarte overganger som danner et skisseaktig omriss av motivene. Det er en nøye planlagt komposisjon. Streken hans gir motivet liv og trekker den som ser inn i en dypere forståelse av mennesket som vesen.

Jeg er på besøk i atelieret til Terje Resell på Vaterland, en del av Fredrikstad som ligger sør for Gamlebyen. Det er lav trehusbebyggelse fra 1700- og 1800-tallet og brostein i gatene. Terje er opprinnelig fra Oslo, men har bodd og jobbet her siden 80-tallet. Han bor her sammen med Tulla Elieson som er keramiker.

Det er lunsjtid, vi spiser brødkiver med svensk gulost og paprika, drikker kaffe. Atelieret er lyst og ryddig. Et særpreget rom i sort, hvitt og tre. Det er hyller med trykksverte og utstyr på rekke og rad. En stor trykkpresse. Kobberplater. Ferdige arbeider i glass og ramme lent mot vegg. Arbeidsbordet jeg sitter ved er fylt med skisser, en linjal, blyanter og en blyantstump. Han bruker blyantene så lenge han kan holde i dem og spise dem, forteller han.

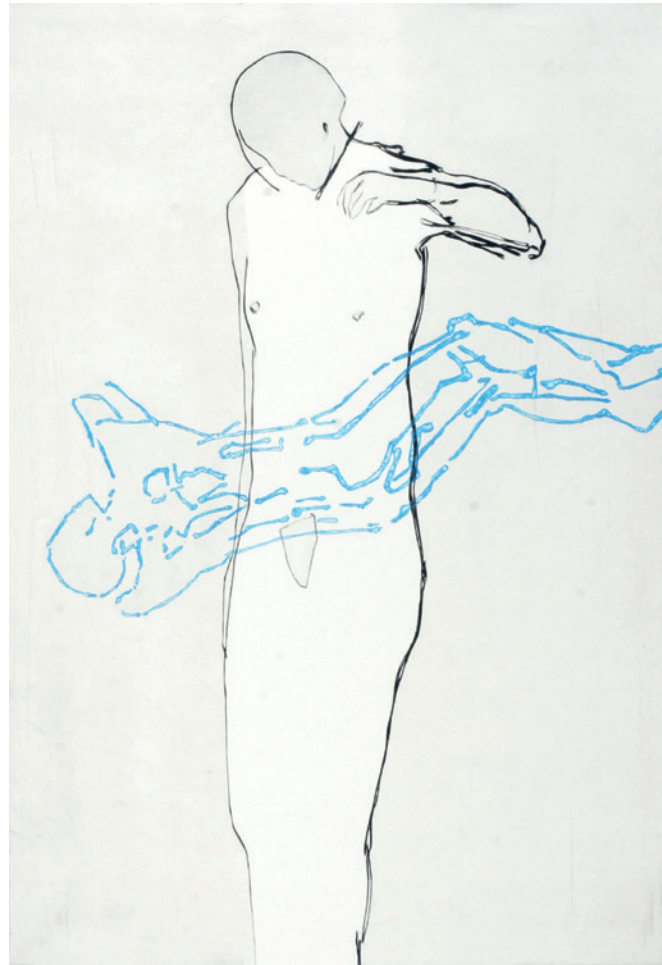
Han benytter stort sett de samme redskapene siden den gangen han startet. Han viser meg valse i fin engelsk kvalitet og skobørsten som brukes til å tørke av papiret med. De har tykke lag med trykksverte og dype spor etter hånden hans. Fin patina. Disse redskapene har han brukt i førti år.

Jeg forstår at tegning er det essensielle?
– Ja, tegning er sentralt. Jeg har drevet med strektegninger fra jeg var liten gutt. Det er det jeg kan best. Jeg har også jobbet mye med samme grunnmotiv. Det er kanskje farlig å si det, det kan oppfattes som om det ikke er så mye fornyelse i det jeg gjør. Men jeg har tegnet menneskefigurer i alle livets situasjoner, de blir kommentarer til et helt liv, forklarer han.

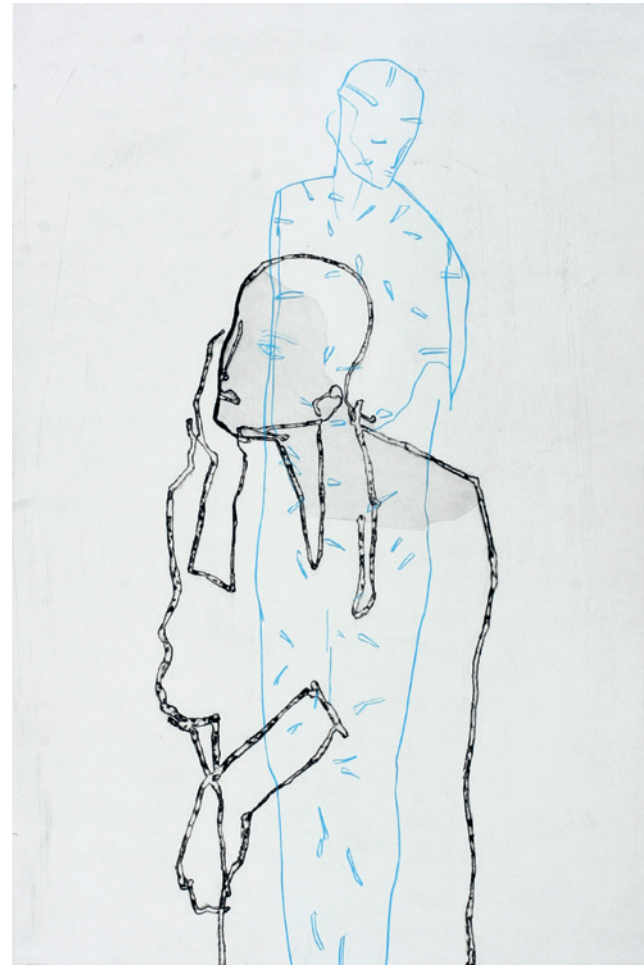
Når og hvordan kommer inspirasjonen?
– Inspirasjonen kommer først når jeg begynner å jobbe. Det er alltid noe visuelt som utløser det. Noe jeg har sett. Jeg tenker ikke på hva jeg skal lage før jeg sitter her ved pulten. Jeg tegner skisser ut fra magasiner og aviser, og kan godt la meg inspirere av ting jeg ser i en hvilken som helst trykksak eller nettside. Så ser jeg gjennom skissebunken etter en stund for å se om det er noe som «snakker til meg», noe som er visuelt virkningsfullt. Så gror det frem et innhold etter hvert. Det som kommer rett ut er ikke alltid brukbart, og litterære ideer er for meg ubrukelige.

Terje har hatt trykksverte på fingrene i 40 år, men har ikke få noe mén av det. Det går ikke an å få dette ordentlig til med hansker. Han må ha den bløte huden på håndbaken. Han står gjerne her med helt kullsvarte hender. Hendene er i bildet og håndarbeidet. Han er bundet opp av den svarte trykksverten.

▲ Falling into you (100x68)

▲ Den andre (100x66)

▲ Den andre siden (100x66)

Det eneste litterære ved bildene er titlene, og de kommer helt til slutt. De skal gi en vei inn i bildet, men ikke for tydelig. Tilskueren må kunne finne sitt eget innhold.

Hva holder du på med akkurat nå?

– Det jeg holder på med nå, er dette bildet her. Jeg var ikke helt fornøyd med det så jeg klipper opp platen og setter sammen biter av den. Det er dette jeg har jeg drevet og klippet og ordnet med i dag. Det skal trykkes etterpå. Du kan være her å se om du vil?

Og det er det klart jeg vil. Det er jo ikke hver dag man ser en av Norges aller beste grafikere produsere prøvetrykk på eget verksted!

Arbeidet ditt må ta mye tid?

– Det tar selvfølgelig mye tid å trykke et helt opplag for hånd, ca. en time per trykk. Men aller mest tid tar skissene for å finne frem til noe som kan brukes. Det kan jeg bruke flere uker og måneder på. Jeg holder på med flere ting samtidig og sparer på skissene. De må ligge en stund før jeg kommer tilbake til dem. Jeg sorterer; "dette holder og dette holder ikke". Å tegne på selve platene går fort. Det må det være flyt i. Men det er jo også en viss motstand i kobberet, nålen går ikke alltid helt som den skal. Men denne motstanden gir i beste fall streken en spontanitet som de gjennomarbeidede skissene ikke har.

Har du alltid gjort ting på den samme måten?

– Både ja og nei! Det er en utfordring å ikke gjenta seg selv for mye. Jeg prøver å gjøre noe nytt, finne en litt annen vri. Motivkretsen er den samme men å kommentere et liv forandrer seg selvfølgelig etter hvert som årene går. Bildene har blitt litt dystre etter hvert, og jeg har hørt at jeg blir beskyldt for å drive i «melankoli-bransjen». Det er vel heller slik at livets fasetter blir alvorligere jo lenger man lever. Jeg synes det er vanskelig å gjøre noe på de store glade følelsene. De er ofte for entydige. For meg er det ofte de små øyeblikkene innimellom; like før og like etter at noe har skjedd, som er mest interessante.

Snart står utstilling hos Galleri Semmingsen for døren?

– Ja, bildene mine har tidligere ofte inneholdt bare en skikkelse. Til denne utstillingen har jeg tatt med flere folk i bildene, så utstillingen har kommet til å handle mer om relasjoner mellom mennesker. Jeg må ha med 15–20 bilder og som vanlig holder jeg på med de siste helt frem til deadline. Utstillingen hos Galleri Semmingsen åpner den 17. november og står til 11. desember.

– «Dette er levebrødet mitt. Jeg har vært heldig som har kunnet arbeide med og leve av det jeg har hatt mest talent for. Det er jeg takknemlig for.»

Terje Resell, grafiker

▲ Eurydike (82x68)

«Jeg trykker alt selv. Det er mye håndverk i selve trykkingen. Hvert bilde må svertes inn for seg og det må en egen fingerspissfølelse til for å få riktig kvalitet. Jeg har prøvd å få noen andre til å trykke for meg, men de har ikke fått det til. Man lærer seg noen knep som det ikke er så lett for andre å gjøre. Det er en litt gammeldags måte å jobbe på...»

Terje Resell, grafiker.

Koldnål

Koldnål er en grafisk trykkteknikk der et valgt motiv blir risset inn i en trykkplate ved hjelp av en spiss nål i stål, kalt koldnål. Teknikken kjennetegnes på de myke lodne linjene. Trykkplatene er oftest laget av kobber, sink, eller pleksiglass. Grafikeren tegner, skraverer eller skraper i trykkplaten. Koldnålen pløyer dermed opp platen og etterlater seg et et grunt spor med litt røffe, raggete kanter på sidene.

Etsing

I etseteknikkene preges trykkplaten ved at syre etser i metallet. Der trykket skal være hvitt, d.v.s der trykkplaten ikke skal avgi farge, beskyttes den mot syren av en syrebestandig etsegrunn som

kunstneren påfører. I denne etsegrunnen arbeider kunstneren med forskjellige redskaper for å få frem strekene som skaper motivet. Når motivet er arbeidet frem i platen legges den i et syrebad slik at motivet etses inn i platen der kunstneren har blottlagt metallet med tegneredskaper. Papiret det trykkes på bør være litt tjukt og porøst og det må fuktes før trykkingen, slik at det ikke får rifter. Hele platen settes inn med farge, som så tørkes av igjen slik at det kun er farge i de fordyppningene kunstneren har arbeidet frem. Papiret legges på platen og disse føres gjennom en presse under stort trykk. Papiret henter opp fargen fra fordyppningene i platen. Platen må settes inn med farge og «slås av» for hvert eneste trykk som skal lages. Og ofte trykkes hver farge for seg.